

KAL

Δ 4

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΙ

ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ

ΕΝ ΤΩ: ΥΠ' ΑΡΙΘ. 132 ΦΥΛΛΩ,

ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκδομένης ἑφημερίδος Ἀρμονίας
σχέψεών τινος Μ. Κ.

ΗΤΟΙ ΑΥΤΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ Η ΑΛΗΘΕΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΝ ΧΑΛΚῃ: ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΓΠΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΡ. Γ. ΚΑΛΩΤΑΙΟΥ

« Τὸ σιγᾶν τὴν ἀλήθειαν,
« χρυσὸν ἔστι θάπτειν
« ὅμοιον. »

Εὐάγγελος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ Γ. ΚΑΡΥΦΥΛΛΗ.

1865.

693

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ Β΄
ΕΚΔΟΣΙΣ Α΄

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ Β΄

1913

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΙ.

Ἐπί τινων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 132 φύλλῳ τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος Ἀρμονίας
σκέψεων τινος Μ. Κ.

Ἦτοι αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ ἀλήθεια.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

Μετὰ τὰ ἐσχάτως, ὡς μὴ ὤραιοι, δυσάρεστα συμβάντα
ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ ἐγγράφησαν μὲν
οὐκ ὀλίγα περὶ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὑποθέσεως, καὶ ἐν
ἐφημερίσι καὶ ἐν φυλλαδίοις, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει
καὶ ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' ὀρξίλομεν νὰ διαλογησώμεν ὑπὲρ
τῆς ἀληθείας, ὅτι ἐν οὐδενὶ τούτων, πάντων σχεδὸν ἐπὶ
τὸ ἐμπαθέστερον γεγραμμένων, ἐβρόμεν πολὺ τὸ σπου-
δῆς καὶ λόγου ἄξιον, ἥκιστα ἀπίστα, ἔρεσεν ἡμῖν τὸ
ὑπὸ τῶν πρώτων περὶ τούτου ἀδύων (ἀριθ. 120—121
καὶ ἐφεξῆς) τοῦ ἄλλως ἀπιστοῦς ἡμῖν συντάκτου
τῆς Ἀρμονίας Κ. Χουρμούζη, ἐπὶ ἐν ταῖς ὑπὸ νεανιῶν
ἐκθέσει καὶ ἀπαντήσεσιν ἐνετύχονεν πάνυ τι τὸ κόσμιον
καὶ σεμνὸν, χαρακτηρᾶς, οὐ; δέον νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ
αἰέποτε ὁ κάλαμος τῶν δημοσίων γραφόντων. Διὸ καὶ
πάντα ταῦτα ἀνέγνωμεν οὐχὶ τῶσον σπουδάζοντες, ὅσον
ἀπλῶς τὴν περιέργειαν ἡμῶν ἱκανοποιούντες, ἐπαυξο-
μένην, ὁμολογοῦμεν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐκ τινος ἐλλό-
γου πόθου πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην Σχολήν, ἐν ἣ ἐπὶ
ὀκταετίαν ὄλην διετελέστημεν διδάσκοντες.

Ἄλλ' ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 132 φύλλῳ τῆς μνησθείσης
ἐφημερίδος ἀνέγνωμεν μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως δια-
τριβὴν ὑπὸ τινος Μ. Κ., δι' ἧς καθυποβάλλονται εἰς τὴν
κρίσιν τοῦ δημοσίου σύντομοί τινες σκέψεις αὐτοῦ περὶ
τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ τοι δὲ ὁ ἐντιμος
οὗτος διατριβογράφος ἐν ταῖς σκέψεσι ταύταις ἀποδι-
δοῦς πᾶσαν τὴν αἰτίαν τῶν τελευταίων ἐν τῇ Σχολῇ

ταύτη συμβάντων δυσαρέστων εἰς τὸ πλημμελές τοῦ
τέως ἐπικρατοῦντος Κανονισμοῦ, ὡς εὐρίσκων τὰ πάντα
ἐν αὐτῷ ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ, δὲν τολμᾷ νὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ
τέλους ἰδίαν ὀριστικὴν γνώμην περὶ τοῦ προκειμένου,
εἶναι ὅμως ἐπαινετός, ἅτε προκαλῶν διὰ τοῦ τρόπου
τούτου καὶ τῶν ἄλλων τὰς σκέψεις, καὶ ἀνοίγων τὸ
στάδιον τῆς συζητήσεως, δι' ἧς ὀρίζονται τὰ ἀόριστα,
διασαφηνίζονται τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀσαφῆ, διαλευκαίνον-
ται αἱ διάφοροι γνώμαι καὶ προκύπτει εἰς φῶς ἡ ἀλή-
θεια· διότι ἐντεῦθεν ἔσχομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἐνδοσίμον νὰ ἐκ-
φέρωμεν ὁμοίως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δημοσίου τὰς ἐπομέ-
νας ἀπαραιτήτους καθ' ἡμᾶς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐν
τῇ Ἀρμονίᾳ ἐκτεθειτῶν σκέψεων τοῦ Μ. Κ. περὶ τῆς ἐν
Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐν πρώτοις λοιπὸν παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ σπουδὴ, μεθ'
ἧς προέβη ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν διάταξιν τῆς ἀναθεωρή-
σεως τοῦ τέως ἐπικρατοῦντος Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς
μικροῦ μὲν ἀληθῶς τὴν μετῴνην Αὐτῆς, καθὼς καὶ
τὰς πατρικὰς διαθέσεις τῆς Ἀ. Παναγιότητος ὑπὲρ τῆς
Σχολῆς, δὲν ἀποδεικνύει ὅμως, ὅτι «καὶ ἐν τῷ τέως
ἐπικρατοῦντι Διοργανισμῷ τῆς Σχο-
«λῆς ὑπῆρχέ τι πλημμελές καὶ χρῆζον διορ-
«θώσεως.» διότι τοῦτο δύναται κυρίως νὰ δειχθῇ
μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν· παραλείπω δὲ εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦ
πλημμελοῦς τούτου διοργανισμοῦ λίαν ἀρμονικῶς καὶ
εὐδοκιμώτατα μέχρι πρὸ μικροῦ διεθύνετο αὐτὴ αὐτὴ ἡ
Σχολή· διὸ καὶ ὀρθότατα ἐπήνεγκεν ὁ Μ. Κ. «Ἄλλὰ
«ζητεῖται ἀντὸ αἷτιον τοῦ κακοῦ ὑπῆρ-
«χεν ἐν αὐτῷ τῷ Κανονισμῷ, ἡ μήπως
«πρέπει νὰ ζητηθῇ ἀλλαγὸς ἐν τῇ μὴ
«ἀκριβεῖ αὐτοῦ τηρήσει καὶ ἐφαρμογῇ.»

Ἄλλ' ἐνῶ μετὰ τὴν ὀρθὴν ταύτην σκέψιν του καὶ ἀπο-
ρίαν, προσφορώτατα ἐπάγει τὴν πολύγλωτον ἀληθειαν·
«ὅτι πολλάκις οἱ ἄριστοι τῶν νόμων ἀποβαίνουσιν ἱστοί
«ἀράχνης εἰς τὰς χεῖρας τινῶν» (ἰσχυρῶν) παρέλειψεν
ἐτέραν ἀληθεστέραν καὶ ἀπαραίτητον πρὸς συμπλήρω-

5

σει τῆς ιδέας του, ὅτι «οὐχὶ οἱ νόμοι καὶ διοργανισμοί, ἀετώσαν καὶ οἱ σοφώτατοι, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι προξυ-
αγοῦσι τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν κοινωνιῶν μικρῶν τε καὶ μει-
κρῶν τὴν εὐημερίαν· διότι οὗτοι μὲν ἀναπληροῦσι τοὺς
«νόμους, τοὺτους ὅμως οὐδέποτε ἀναπληροῦσιν οἱ νό-
μοι.» ἡμεῖς δὲ κατὰ δυστυχίαν, ἐνῶ πλουτοῦρει νό-
μων, ἐλλειπόμεθα ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἐλλείψιν ταύτην
ἐνεκα περιφιλανθίας ἢ προσωποληψίας ἢ καὶ συστολῆς
δὲν ἔχομεν οὔτε τὴν εὐγενῆ καὶ τόλμην νὰ ὁμολογήσω-
μεν· καί τοι ἢ ἐν τοῖς τοιούτοις, δημοσίαις δῆλον ὅτι,
συστολή καὶ μετριοφροσύνη εἶναι οὐχὶ συγγνωστὸν, ἵνα
μή τι πλέον εἴπωμεν.

Πολλοῦ ὅμως ἄξιός ἐστιν ὁ τρόπος, δι' οὗ ὁ Μ. Κ.
ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω σκέψεως ὁρμώμενος προέβη εἰς τὴν
ζήτησιν καὶ ἀνακάλυψιν τῶν αἰτιῶν τοῦ κακοῦ. "Ἔσχε
δῆλον ὅτι τὴν φιλογενῆ ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν νὰ εὔρη
καὶ μελετήσῃ τοὺς δύο ὑπάρχοντα· Κανονισμὸς τῆς
Σχολῆς, τὸν ἀριστὸν καὶ τὸν πενιχτότερον, ἀλλὰ εἰς τὸ
πρόσκειμα τῶν μελετῶν αὐτοῦ γενόμενοι, δὲν ἠδυνήθημεν
παντάπασι νὰ ἐνοήσωμεν τὸν λόγον, δι' οὗ ὁ ἐν ἀρχῇ
τοῦ Α'. Κεφαλαίου τοῦ Κανονισμοῦ ἄριστος τοῦ σκοποῦ
τῆς Σχολῆς «Προσέχουσα παιδεύσεις τοῖς
«λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἠθικὴ
«μόρφωσις.» τῶ ἐφάνη ὀλίγον ἀόριστος.» τίς δὲ αὐ-
τος; «καθ' ὅσον, (λέγει), οἱ λειτουργοὶ τοῦ
«Ὑψίστου καὶ διαφόρων ὑπαλλήλων βαθ-
«μῶν, καὶ ἢ προσέχουσα ἐπομένως παιδευ-
«σεις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαιτῆται ἢ αὐτῇ
«παρὰ πάντων.» διότι δῆλον ὅτι, οἱ λειτουργοὶ
τοῦ Ὑψίστου εἰσι διαφόρων βαθμῶν, τοῦτέστι διάκονοι,
πρεσβύτεροι, ἐπίσκοποι καὶ ἀρχιεπίσκοποι, διὰ τοῦτο δὲν
εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαιτῆται παρὰ πάντων προσέχουσα
παιδεύσεις· φρονεῖ ἄρα ὁ Μ. Κ. ὅτι παρὰ τοῖς διακόνοις,
τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἄλλοις τοῦ κατωτέρου κλήρου λει-
τουργοῖς τοῦ Ὑψίστου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαιτῆται ἢ
αὐτῇ προσέχουσα παιδεύσεις, ὅπερ ταῦτόν, ὅτι δὲν πρέπει

οἷτοι νὰ λαμβάνωσι τὴν προσήκουσαν παιδείουιν, τὴν ὅσον ἔνεστι, ἀνωτέραν καὶ τελειοτέραν.

Μὰ τὴν ἀλλήθειαν, ἐὰν τοιοῦτον ἐν πεποιθήσει εἶναι τὸ περὶ τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ ἡμετέρου κλήρου φρόνημα τοῦ Μ. Κ., κηρύττομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι μεγάλην πλανᾶται πλάνην, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, λανθάνων οὐχὶ δὲ ἐκ προθέσεως (διότι ἀδυνατοῦμεν ν' ἀποδώσωμεν τοιαύτην προθεσιν εἰς Ἕλληνα Ὁρθόδοξον) προβάλλει ἢ παρεισάγει καινοτομίαν, ἣτις μάχεται εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀνέκαθεν ἀποκρούσαντος καὶ ἀποκρούοντος τοῦς τοιοῦτους ἀντικοινωνικοῦς περιορισμοῦς, ἐπινοήματα τοῦ Ἀσιατικοῦ δεσποτισμοῦ, τοῦ καταναγκάζοντος τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα νὰ μένη αἰωνίως εἰς νηπιώδη καὶ στάσιμον κατάστασιν, μάχεται εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ φιλανθρώπου Χριστιανισμοῦ, τοῦ καθελόντος πρόβριζα τὰ τοιαῦτα ἀντιπροδουτικὰ ἀσκήματα καὶ ἰδιοτελέσματα ἔργα τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν ὀρθοσκευμάτων καὶ πολιτευμάτων, μάχεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπισητρύνοντος ἀείποτε τὴν ἐπὶ τὸ τελειότερον προαγωγὴν τοῦ, ἀπάδει καὶ εἰς τὸ ἱεραρχικὸν σύστημα τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅπερ οὐδαμῶς οὐδαμοῦ ἀπαγορεύει, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀπαιτεῖ καὶ ἐπιβάλλει μάλιστα τὴν τελειοτέραν παιδείουιν τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου ἀνωτέροις τε καὶ κατωτέροις, καὶ τέλος ἐξανίσταται καθ' ἀπάσης τῆς ἱστορίας ἡμῶν, ἐνθα βλέπομεν καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ἀναγνώστας τῆ ἀνωτάτῃ παιδεῖᾳ τῆς ἐποχῆς των τῆ τε ἔσω καὶ τῆ θύραθεν συγκεκροτημένους· καὶ μάρτυς τοῦ λόγου μου μέγιστος κείσθω ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων, ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἵνα τοσοῦτους ἄλλους παραλίπω, ὃς ἱεροδιάκονος ὢν, διέπρεψεν ἐν τῇ Α΄ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ· ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων, οἱ Βενιαμῖν, Μπαλάνοι, Δοῦκαι, Βάμβαι, Φαρμακίδαι, Οἰκονόμοι καὶ ἄλλοι σοφοὶ τοῦ ἡμετέρου Ἐθνους διδάσκαλοι καὶ συγγραφεῖς, οἱ πάντες τῷ βαθμῷ τοῦ ἱεροδιακόνου ἢ πρεσβυτέρου ἐγκαταβίωσαντες, κατὰ δὲ τὸ προβηλλόμενον σύστημα τοῦ Μ. Κ.

τὰ ἔξοχα ταῦτα πνεύματα ἐμελλόν νά ἦναι καταδεδικασμένα εἰς τὰ κατώτατα τῆς ἀφανείας καί ἀσημότητος στρώματα. Διό οὐκ ἔχει ἄλλως γενέσθαι, ἢ ὡς ἐγένετο τῶς, καί πρέπει νά γίνηται, ἅπαντες δὴλον ὅτι οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου, ἦτοι ὁ ἱερός κληρὸς ἀνεξαιρέτως νά λαμβάνη τὴν προσήκουσαν παιδευσιν καί ἠθικὴν μόρφωσιν· (α) διότι, τούναντίου τεθέντος, πόθεν θά λαμβάνωνται οἱ διάδοχοι τῶν ἐκλειπόντων ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, οἷον ἐπισκόπων καί ἀρχιεπισκόπων; καί πῶς ἡ Ἐκκλησία θά ἐκτελεῖ τότε ἀνελλιπῶς τὴν ἱερὰν καί ὑψηλὴν αὐτῆς ἀποστολήν, διδάσκουσα δὴλάδη καί ἀσφαλῶς καθοδηγοῦσα τὰ πνευματικὰ αὐτῆς τέκνα εἰς τὴν ἀλήθειαν καί σωτηρίαν, τὴν τε ἱερὰν ἡμῶν πίστιν ὑπερασπίζουσα κατὰ τῆς πανταχόθεν φρουατούσης ἐπιβουλῆς τῶν ἀντιφρόνων καί μισαλλοδόξων;

Πρὸς δὲ τὴν ἑτέραν τοῦ Μ. Κ. ἀπορία· «Πῶς νά μὴ ἀτροποποιηθῇ παντάπασι μὴτε τὸ ὄνομα, μὴτε ὁ σκοπὸς τῆς Σχολῆς, ἐνῶ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ κύκλος τῶν «ἐν αὐτῇ διδασκόμενων μαθημάτων παρεξέταθην» ἅπαντῶντες, λέγομεν διαρρήδη, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱερᾶς ταύτης Σχολῆς ἐν ἦτο τὸ ὄνομα, μία ἡ κλήσις καὶ ἀποστολὴ αὐτῆς, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σχέδιον, εἰς καὶ μόνος ὁ σκοπὸς καὶ προορισμὸς «προσήκουσα τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου παιδευσις καὶ «ἠθικὴ μόρφωσις ἦτοι ἀνάδειξις τοῦ ἱεροῦ κλήρου.» καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ ἱερὸν τοῦτο Καθίδρυμα συμφῶνως τῇ κλήσει καὶ ἀποστολῇ αὐτοῦ ἐπὶ εἰκοσαετίαν σοφῶς διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ πρώτου ἰδρυτοῦ καὶ Σχο-

(α) Ταῦτα δὲ φρονούντες καὶ λέγοντες ὄχι μόνον δὲν ἀποκρούομεν, ἀλλὰ τούναντίον ὡς ὀλιγορηθείσαν ὑπενθυμίζομεν καὶ συνιστῶμεν τὴν ἀναγκαιοτάτην πρόνοιαν περὶ τῆς μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἀκριβείας ἐκλογῆς τῶν εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο λειτουργήματα προωρισμένων, ἵνα μὴ συμβαίνωσι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐλεγχόμενα ἐν τῷ περὶ ἱερωσύνης λόγῳ § 5'. οὔτε ἄλλως κατὰ τῶν εἰδικωτέρων ἐσμέν, περὶ ὧν οὔτε πρόκειται ἐνταῦθα.

λάρχου, τοῦ γεραροῦ Κ. Τυπάλδου ἐξεπλήρωσε προση-
κόντως, ἱκανοὺς ἐπενεγκόν τοὺς καρπούς, ὡς μαρτυ-
ροῦσι τρανώς τοσοῦτοι αὐτῆς τρόφιμοι, οἱ μὲν ἀρχιε-
ρατικούς κοσμοῦντες θρόνους, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εὐδοκίμως κηρύττοντες, τινὲς δὲ καὶ
συγγραφῆ, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρε-
σίας διακρινόμενοι.

Καὶ πῶς; πάντα ταῦτα μονονουχὶ φωνῆν ἀφιέντα
δὲν μαρτυροῦσι περὶ τῆς κλήσεως ἤτοι τοῦ ὀνόματος
τῆς Σχολῆς; δὲν ὀρίζουσι σαφῶς καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὸν
προορισμὸν αὐτῆς, ὅτι εἶναι δῆλον ὅτι ἡ ὄσον αἱ περι-
στάσεις συγχωροῦσι τελειότερα παιδεύσεις τῶν λειτουρ-
γῶν τοῦ Ὑψίστου ἱερά τε καὶ θύραθεν; ταύτης δὲ ὁ κύκλος
δὲν προσδιορίζεται λίαν ἀκριβῶς εἰς τὸ γενικὸν πρό-
γραμμα τῶν μαθημάτων; ποῦ λοιπὸν κεῖται ἡ ἀοριστία;
ποῦ ἡ ἀσάφεια; ἀλλὰ καὶ ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας καὶ
τὸ ποσὸν καὶ τὸ εἶδος τῶν μαθημάτων, καὶ τὰ προσόντα
τῶν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν, τὰ τε καθήκοντα καὶ δι-
καιώματα ἅπαντος τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς σαφῶς
καὶ καθαρῶς προσδιορίζονται, καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις
τούτων, καὶ τὰ πάντα ἐν τῇ Σχολῇ εἰσὶ καλῶς διακεκρι-
μένα. (α) διὸ οὔτε παρανόησις, οὔτε σύγκρουσις τις συ-
νέβη ποτε ἐπὶ τῆς εἰκοσαετοῦς εὐκλεοῦς Σχολαρχίας
καὶ Διευθύνσεως τοῦ Σ. Μητροπολίτου ἁγίου Σταυρου-
πόλεως ΚΚ. Τυπάλδου. Εἴ τι δὲ καὶ τοιοῦτόν ποτε συ-
νέβη, ἦν, ὡς παρὰ πολλῶν τροφίμων τῆς Σχολῆς ταύ-
της ἐβεβαιώθημεν, συνέπεια διαγωγῆς καθηγητοῦ τινος
ἢ μαθητοῦ ἀντιβαινούσης εἰς τὴν ἱεράν κλήσιν καὶ ἀπο-
στολὴν τῆς Σχολῆς, ἀλλ' ἡ πολυπειρία καὶ ἐπιστημο-
σύνη τῆς σοφῆς καὶ συνετῆς Διευθύνσεως ταχέως καὶ
τοῦτο ἐθεράπευε.

Συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ Μ. Κ., καὶ εἶναι ἀδιαφιλονεί-
κητος ἀλήθεια, ὅτι ἡ παρ' ἡμῖν παντελῆς ἔλλειψις ἱερα-

(α) Οἱ Κανονισμοὶ κείνται ἐν μέσῳ καὶ δύναται πᾶς τις νὰ
μᾶς ἐλέγξῃ, ἂν ἄλλα ἀντ' ἄλλων λέγωμεν.

τικῶν προκαταρκτικῶν Σχολείων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων Σχολείων, προστίθεμεν ἡμεῖς, ἀπάντων σχεδὸν ἄρσις παντὸς ἱεροῦ μαθήματος μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 21 (α) προῦκάλεσε τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱερᾶς ταύτης Σχολῆς· ὁ δὲ πρῶτος αὐτῆς σοφὸς Σχολάρχης καὶ Διευθυντῆς, πρότερον μὲν ἱερομόναχος Κ. Τυπάλδης, ὕστερον δὲ Μητροπολίτης ἅγιος Σταυρουπόλεως, θεῖα πάντως ἐπιτεύσει, εὐρεθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ οἷον ἀποσταλείς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, (β) καταρχὰς μὲν ἐν τῷ πρώτῳ Κανονισμῷ ὥρισε τριετίαν τὸν χρόνον τῆς διδασκαλίας πανυ σοφῶς, ὡς ποιῶσι πάντες οἱ ἔμφορες καὶ προνοητικοὶ ἄνδρες, ὅταν προτίθενται τὴν κατὰ πρῶτον εἰσαγωγὴν καὶ καθιέρωσιν ὠφελίμου τινος ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς κοινωνίᾳ, ἄρχονται δὴλον ὅτι ἀπὸ τῶν μικρῶν καὶ κατορθῶτων, ἵνα μὴ καὶ τούτων ἀποτύχῃσι, τῶν μεγάλων καὶ οὐκ εὐκατορθῶτων, ἦτοι τῶν ἄκρων καὶ ὑπερτελείων τὴν κατορθῶσιν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐπιχειροῦντες· ἐπεὶτα ἐθέτεινε βαθμηδὸν τὸν χρόνον τῆς μαθητείας ἢ διδασκαλίας, καὶ τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων, ὅπως καὶ ὁ σκοπὸς καὶ ὁ προορισμὸς τῆς Σχολῆς ἀπήτουν, οἱ πόροι συνεχῶρον, καὶ ἡ ἐλλειπὴς κατάστασις ἐν γένει τῶν ἐν τῇ Γουρκίᾳ Σχολείων, ὡς εἴρηται· τὸ δὲ ὄνομα δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβληθῆ καὶ δι'

(α) Εἶναι ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι αἱ κυκλοφορήσασαι τότε ἐπαναστατικαὶ ἰδέαι σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκλόνησαν καὶ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἀνθρώπων.

(β) Ἡ ἱερὰ αὕτη Σχολὴ ἰδρύθη τῷ 1841· ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ αἰοιδίμου Γερμανοῦ· ἀλλὰ δικαιοσύνης ἔργον ἐκτελοῦντες ἀποδίδομεν διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐκφράσεων πᾶσαν τὴν τιμὴν τῆς ἰδρύσεως τῷ Σ. ἀγίῳ Σταυρουπόλεως Κ. Τυπάλδῳ· διότι πρὸ πολλοῦ ἐσχηματίσαμεν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἄνευ τοῦ προσώπου τούτου, οὔτε ἡ πρωτοβουλία τοῦ αἰοιδίμου Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων περὶ συστάσεως τιαύτης Σχολῆς, οὔτε ἡ πλείστων ἐπαίνων ἀξία φιλογένεια καὶ φιλομουσία τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ, καὶ ἡ πρόθυμος συνέργεια τῶν λοιπῶν Σ. Ἀρχιερέων ἤθελον κατορθῶσαι τοῦτο.

εὗς ἔφθημεν εἰπόντες λόγους, καὶ διότι οἱ πρῶτοι διορ-
γανισταὶ αὐτῆς εἰς τὰ πράγματα κυρίως ἀποβλέποντες
περὶ ἐλαχίστου ἢ οὐδενὸς ἐτίθεντο τὴν περὶ τὰ δνόματα
σχολαστικὴν ὑπερακοίβειαν.

Καὶ ἦτο λοιπὸν ἡ ἱερά αὕτη Σχολή, ὡς καὶ ἐλέγετο,
φερωνύμως καὶ κυριωνυμικῶς Σχολή Θεολογικὴ τῆς τοῦ
Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, τὸ ὄνομα σχοῦτα ἀπὸ τοῦ ἀρ-
χικοῦ καὶ τελικοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ὃς ἦτο νὰ χορηγῇ τὴν
ὅσον ἐνεστί ἀνωτέραν καὶ τελειοτέραν παιδεύειν τὴν τε
ἔσω καὶ τὴν ἑνῶραθεν πᾶσι τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου
ἐν ἐλλείψει δὲ ἱερατικῶν προκαταρκτικῶν Σχολείων, οἳ
μόλις καὶ ἐν Ἑλλάδι τῇ ἐλευθέρᾳ πρὸ μικροῦ συνεστή-
θησαν, καὶ ταύτων συνάμα τὴν ἀνάγκην καὶ ἐλλείψιν
ἀνεπλήρου καὶ ἐθεράπευε· καὶ οὐδεμίᾳ συνέβη ἐντεῦθεν
οὔτε σύγχυσις, οὔτε ἀμυψιότητις, οὔτε μάχαι καὶ ἐρι-
δες προσεκλήθησάν ποτε, εἰμὴ ἐπὶ ὀλιγίστων τινῶν καὶ
συνήθων ἐν πᾶσι τοῖς Σχολείοις περιστάσεων· ναί, ἦτο,
ἐπαλαμβάνομεν λέγοντες, τὸ ἱερὸ αὐτὸ Καθίδραμα,
καὶ ἱερατικὴ Σχολή, καὶ ἱερατικὸν Γυμνάσιον, καὶ αὐτὸ
τοῦτο Θεολογικὴ Σχολή, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία
(faculté) κράμα ἐκ διαφόρου βαθμοῦ Σχολείων συγκεί-
μενον, ἀλλὰ κράμα ἀναγκαῖον καὶ σκοπιμώτατον, οἷον
ἀπῆτουν αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ κατάστασις
τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, ἅπερ εἶχον ὑπ' ὄψιν, ὡς
ἀνωτέρω εἶπομεν, καὶ οἱ πρῶτοι ἰδρύσαντες καὶ διοργα-
νίσαντες αὐτήν.

Οὐδέποτε δὲ πιστεύομεν, ὅτι οἱ τοὺς ὑπάρχοντας δύο
Κανονισμοὺς πρῶτοι συντέξαντες, ὃ τε πρῶν σχολάρχης
Σ. ἅγιος Σταυρουπόλεως Κ. Τυπάλδος (α) καὶ ὁ διατε-

(α) Ὁ σοφὸς καὶ σεβάσμιος οὗτος διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας
τὸ μὲν, ἕνεκα τοῦ γήρως, μάλιστα δὲ ἕνεκα τῶν ἀτρυτῶν πόνων,
οὗς ἀπὸ νεότητος αὐτοῦ κατέβαλε κηρύττων καὶ διδάσκων τὸν λό-
γον τοῦ Θεοῦ μετὰ ζήλου ὄντως εὐαγγελικοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως
ἀποστολικῆς τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρα, ὕστερον δ' ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος Σχολῇ, ἥτις ἦν τὸ περισπούδαστον
κ' αὐτοῦ μέλημα, καταβληθεὶς τὸ σῶμα, καὶ τὸ δὴ λυπηρότατον, τὸ

λῶν ἔτι ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίης ἀξιόσεβιστος Κ. Η. Τανταλίδης μετὰ τῶν λοιπῶν καθηγητῶν δύνανται νὰ καταδικασθῶσιν εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας, ὥστε νὰ ἀγνωῶσιν, ὅτι ἦ τε ἱερά καὶ ἡ θύραθεν παιδεύσις, ὡς καὶ πᾶσα μάθησις, ἔχει διαφόρους βαθμοὺς, εἶναι δὴ ἀνάγκη κατωτάτη, μέση καὶ ἀνωτάτη, καὶ ὅτι δι' ἐκάστην ὑπάρχουσι πανταχοῦ (τῆς Εὐρώπης δῆλον ὅτι) διάφορα ἰδιαίτερα ἐκπαιδευτικὰ Καταστήματα, τὰ ὁποῖα, ὡς φαίνεται, εἶχεν ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ τὰς, περὶ ὧν ὁ λόγος, συντόμους σκέψεις περὶ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δημοσίου καθυποβαλὼν ὄχι βέβαια· ἀλλ' οὔτε δύναται τις νὰ φρονῇ, ὅτι καὶ μόνῃ ἢ γνῶσις τούτων ἴσκει εἰς τὴν ὡς ἐκ θαύματος ἀνάκυψιν καὶ καθίδρυσιν τοιούτων εἰδικῶν Καταστημάτων, καὶ τούτων ἄκρων καὶ ἀνεκλιπῶν πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἡλικὴ διάστασις ὑπάρχει μετὰ τὴν θεωρίας καὶ πράξεως! πόσον μέσων καὶ ἀπορριμῶν συνδρομὴ ἀπαιτεῖται πρὸς κατορθῶσιν τῶν τοιούτων, ἅπερ, ὅσον ἐν τῇ Θεωρίᾳ παρίστανται εὐκόλα καὶ κατορθωτὰ, τόσον ἐν τῇ πράξει ἐξελέγχεται τὸ ἀκατόρθωτον αὐτῶν! ἀλλὰ καὶ πόση θέλησις καὶ δύναμις, τὰ ὁποῖα πολὺ σπανίως, ἵνα μὴ εἴπωμεν οὐδέποτε, ἀπαντῶνται συνυπάρχοντα παρ' ἡμῖν!

Διὰ τοῦτο ἐν τε τῇ ἀρχῇ τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς ταύτης οἱ πρῶτοι διοργανιστὰὶ αὐτῆς ἠρκέσθησαν πάνυ καλῶς καὶ ἐπιτηδείως εἰς τὰ μικρότερα καὶ τὰ δυνατὰ, εἰς τὸν σοφώτατον ἀφήσαντες χρόνον νὰ φέρῃ κατὰ μικρὸν τὰς βελτιώσεις ἐπὶ τὸ τελειότερον, καὶ ὕστερον, ὅτε, τοῦ χρόνου προϊόντος, ἐπήλθεν ἡ ἀνάγκη τῶν τοιούτων βελτιώσεων, καὶ συνετάγη ὁ νεώτερος Κανονισμὸς ὁ κατὰ τὸ 1865 ἐκδοθεὶς, ἕνα καὶ μόνον ἐπιδιώκοντες οὗτοι σκοπὸν τὸν ἀπ' ἀρχῆς, τὴν προσήκουσαν

φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του στερηθεὶς ἐξ ἀμαυρώσεως, παρητήθη τῆς Σχολῆς, καὶ ἀπελθὼν, ἠσυχάζει ἐν τῇ ἄρτι ἐλευθερωθεῖσῃ πατρίδι αὐτοῦ τῇ εὐάνδρῳ Κεφαλληνίᾳ εἰς τοὺς κόλπους τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ οἰκογενείας.

δῆλον ὅτι παίδευσιν τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν, παρεξέτειναν, ὡς ἀπῆλθον αἱ περιστάσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων τὸν τε χρόνον τῆς διδασκαλίας καὶ τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων τῆς τε Θεολογίας καὶ τῶν Γυμνασιακῶν· καὶ οὐδὲν οὐδέποτε συνέβη ἐντεῦθεν ἀτόπημα, οὐδὲ κλονισμὸς ἐλάχιστος ἐν τῇ Σχολῇ, ὡς ἐσχάτως, ὅτε ὀλίγον ἐδέησε νὰ διαλυθῇ ἢ μᾶλλον διελύθη· (α) ἐπὶ τῇ ἐφαρμογῇ ὄχι ὀλοκλήρου Κανονισμοῦ, ἀλλὰ μικρῶν τινῶν τροποποιήσεων.

Ὅθεν δὲν ἐννοοῦμεν διατί ἠϋξήσεν ἡ ἀπορία τοῦ Μ. Κ. ὅτε παρετήρησεν, ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ Κανον. σμῶ τὸ 1845 ἐκδοθέντι τριετία ὀρίζεται ὁ χρόνος τῆς ὅλης διδασκαλίας, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῶν κατὰ τὸ 1857 ἐκδολέντι ἀπαιτοῦνται ἐπτὰ ὀλόκληρα ἔτη, ἐνῶ ὡς βλέπει πᾶς τις, συνέβη, ὅπερ ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ συμβῇ, δῆλον ὅτι ἐνθεν μὲν ἡ ὑπὸ τῆς προόδου τοῦ χρόνου ἀπαιτούμενη ἐπέκτασις καὶ προαγωγή τῆς Σχολῆς, ἐπὶ τὸ κρείττον καὶ τελειότερον, ἐνθεν δὲ θεραπεία ἀναγκῶν ἀπραϊτήτων, ἐξ αὐτῆς τῆς κατὰστάσεως τῶν πραγμάτων πηγαζουσῶν, καὶ αὕτη ὑπὲρ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Σχολῆς, ὅπερ δὲν πιστεύομεν νὰ ἀγνοῇ καὶ ὁ Μ. Κ. ἐὰν σταθερῶς διαμένῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἡμεῖς μακρὰν διατελοῦντες τῆς σκηνῆς, ἐνθα συνέ-

(α) Οὐδεὶς, νομίζομεν, θέλει μᾶς μεμφθῆ οὕτω κατηγορικῶς ἐκφραζομένους ἐνταῦθα περὶ τῆς Σχολῆς· διότι ἀφοῦ ὅλου ἔτους πόνου διδασκάλων καὶ μαθητῶν ἐματαιώθησαν, μὴ καθυποβληθέντες εἰς τὴν δημοσίαν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων· ἐκ δὲ τοῦ συνόλου τῶν αἰφνης καταλιπόντων τὴν Σχολὴν μαθητῶν, οἱ μὲν ἡμεῖς περιῖπου δὲν ἐπανῆλθον, πείτμονος ἀπειρίας καὶ ἀπροσβλεψίας ἅμα δὲ καὶ ἀκράτου αὐστηρότητος γενόμενοι θύματα, οὐδὲ ὅλως ληθθέντος ὑπ' ὄψιν τοῦ σοφωτάτου καὶ ἐπισεικτατάτου «*Summum jus, summa in juriā*» ἄκρα δικαιοσύνη, ἄκρα ἀδικία· οἱ δὲ ἐπανελθόντες διατελοῦσιν, ὡς ἠκούσαμεν, ὑπὸ τὴν ῥήθιν τῆς βασιάνου δὲν εἶναι ταῦτα κατάστασις διαλύσεως; ὁ λόγος δ' ἡμῶν περὶ τοῦ παρόντος.

1909

ἔβησαν τὰ τελευταῖα δυσάρεστα ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Σχολῇ, ἅπερ ἀληθῶς κατέβλησαν τὰς καρδίας πάντων τῶν ὁμοδόξων, οὐ μικρὰς δὲ παρέσχον ἀφορμὰς γηθοσύνης. **Η** ριὰ μω Πριὰ μοι ὅτε παισι, γινώσκωμεν τὸ ἀναρμόδιον ἡμῶν νὰ ἐπιφέρωμεν κρίσιν οἰανδήποτε ἐπὶ τούτων· ἢ περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν αἰτίων τοῦ κακοῦ νὰ ἀσχοληθᾶμεν, καταλείποντες ταῦτα εἰς τοὺς ἀρμοδίους καὶ καλῆκον ἅμα ἔχοντας νὰ φροντίζωσιν ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Καθιδρύματος τοσοῦτον ἀναγκαίει καὶ χρησίμου τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' οὐδὲν πάλιν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ πᾶσα τοῦ κακοῦ ἢ αἰτία ὑπῆρχεν ἢ ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τῷ Κανονισμῷ, ὃν καὶ ἤδη, ὅτε ἐγνώμεν νὰ γράψωμεν τὰ δλίγα ταῦτα, εἶχομεν πρὸ οφθαλμῶν, καὶ ἐπὶ ὀκταετίαν ὄλην κατὰ τὴν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ διατριβὴν ἡμῶν εἶχομεν κανόνα καὶ ὁδηγόν· εἶς καὶ δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον θεωροῦμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Μ. Κ. συνιστάμενον μέτρον, ἵνα χάριν τῆς Σχολῆς ἐπιμελῶς ζητῆ ἢ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων μήπως οὐχὶ ἐν τῷ Κανονισμῷ ἐκτετατὸν τὸ πλεγματικόν, ἢ τοὶ τὸ αἴτιον τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ἀλλαγῶν που, ἐν τῇ μὴ ἀκριβεῖ αὐτοῦ τηρήσει καὶ ἐφαρμογῇ, ὅπως ἐντελής ἀποδοθῆ καὶ ἡ θεραπεία «θεραπείας γὰρ πηδάλιον ἢ διέγνωσις» εἰπέ πού τις. *

Τέλος ἀναγνωρίζοντες πληρέστατα τὴν ἀδιαμφισβήτητον ἀλήθειαν, ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ χρόνου ἐν πᾶσι προκαλεῖ τὴν ἀνάγκην μεταβρῦθμίσεων καὶ μεταβολῶν, καὶ ὅτι αἱ κατὰ τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεις τοῦ αἰῶνος καὶ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων ἐπιστάσεις εἰσὶ τὰ κύρια αἷτια τῶν ἐκασταχοῦ πνευματικῶν ῥήξεων καὶ ἐπαναστάσεων, δὲν δισχυρίζομεθα, ὅτι ὁ τέως διοργανισμὸς τῆς Σχολῆς ταύτης φέρει τοῦ τελείου καὶ τοῦ ἀνελλιπούς τὸν τύπον· διὸ καὶ πρὶν παράνωμεν τὰς δλίγας ταύτας πρκατηρήσεις ἡμῶν, τὰς ὁποίας ἐξ οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας προήχθημεν νὰ ποιήσωμεν ἢ ἐξ ἀγάπης καὶ μόνον ἀγάπης πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον, ἐκφράζομεν πλήρη τὴν πεποίθησιν ἡμῶν, ὅτι οἱ τε διατρέξαντες

καὶ οἱ ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀναθεωρήσωσι τὸν Κανονισμόν τῆς Σχολῆς καὶ ἐπενέγκωσι τὰς ἀπαιτούμενας μεταρρυθμίσεις ἃς ἔλαβον ὑπ' ὄψιν ἀναμριθόλως καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοὺς πόρους τῆς Σχολῆς, καὶ τὴν κατάστασιν ἐν γένει τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, ὡν τὴν μελέτην ὀρθῶς συνίστα καὶ ὁ Μ. Κ. ὡς ἀπαραίτητον.

Ἄλλὰ τίνας καὶ ποῖα εἰσὶν αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας; τοῦτο τὰ μάλιστα ἐνδιέφερον ἀκριβῶς νὰ ὀρισθῆ καὶ γνωστὸν κατασταθῆ· ἀλλ' οὐκ οἶδαμὲν πως ὁ Μ. Κ. ἐλησμόνησεν ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ ὀρίσῃ καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἡμᾶς δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐκφράσῃ καὶ ὀριστικὴν γνώμην οὔτε περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Σχολῆς, οὔτε περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐν αὐτῇ διδασκαλίας. Ἡμεῖς λοιπὸν συμπληροῦντες ἢ μᾶλλον διασαφίζοντες αὐτὸν ὅλως ἀσαφῶς καὶ ἀορίστως ἐκφρασθέντα ἐνταῦθα, καὶ περ ἄλλως φαινόμενον πολὺ ἀπαρεστίμενον εἰς τὰ ἀσαφεῖ καὶ ἀόριστα, λέγομεν, ὅτι πρῶται καὶ ἀπαραίτηται ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν ἡ προσήκουσα παιδείσις καὶ μόρφωσις πάντων τῶν λειτουργῶν αὐτῆς κριτωτέρων τε καὶ ἀνωτέρων, ἡτοι ἀνάδειξις τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ προορισμὸν, καὶ ἐντεῦθεν ἐπάνοδος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς καλλιότητα, καὶ λαμπρότητα τοῦτέστιν εἰς τοὺς χρόνους τῶν Βασιλείων, Γρηγορίων καὶ Χρυσόσμων, τελικὸς δὲ σκοπὸς τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς νὰ θεραπεύσῃ, ὅσον τὸ δυνατόν, τελειότερον, τὰς ἀνάγκας ταύτας τῆς Ἐκκλησίας, χορηγοῦσα πᾶσι τοῖς λειτουργοῖς αὐτῆς τὴν τοιαύτην ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, μένει ἔτι ἄπορον εἰς ἡμᾶς πῶς ὁ Μ. Κ. τοσοῦτων τολμηρῶς ἐπικρίνας τὸν τέως ἐπικρατοῦντα διοργανισμόν τῆς Σχολῆς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα ὡς ἀόριστα καὶ ἀσαφεῖ καὶ ἐν γένει ὡς πλημμελεῖ δημοσίᾳ κατακρίνας, ἐπὶ τέλους νὰ φανῆ ἄτολμος, ἐκεῖ, ὅπου ἔδει θαρραλεώτερον νὰ ἀποφανθῆ περὶ τε τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Σχολῆς καὶ πάντων τῶν ἄλλων τὰ

ώρισμένα, τὰ σαφῆ καὶ ἀπλημίμελῃ, ἅπερ ἠδύναντο πάντως νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀκρογωνιαῖος λίθος ἐν τῷ νέῳ διοργανισμῷ· δὲν θέλομεν κατακριθῆ λοιπὸν ἐὰν καὶ ἄκοντες ἐκ τῶν πραγμάτων ἀγώμεθα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὰς περὶ τῆς Σχολῆς σκέψεις αὐτοῦ πρόθεσιν ἄλλην ἢ τὴν φαινομένην καὶ ἐπιδεικνυμένην· διότι κατὰ τινὰ ἀληθῶς σοφὴν ῥήτραν τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν. «Δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρῆ τις ποτε ἀνατροπὰς, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἔτοιμα καὶ τὰ πρὸς ἀνοικοδόμησιν· ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς κατηγορίας τοῦ ἀνατροπέως.»

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν τέως ἐν τῇ Σχολῇ ἐπικρατούντων Κανονισμῶν, ἵνα μὴ εἰς τινὰς δόξωμεν τυχὸν ἰσχυρογνωμόνας τῶν κειμένων προασπίζοντες καὶ τούτοις ἐμμένοντες, τὸ ὅσον ἔνεστι πλήρες τῇ ἡμετέρᾳ διατριβῇ ἐνταῦθα ἀποδίδοντες, περὶ μὲν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς ἱεράς ταύτης Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφασίζομεν τοῖς εἰρημένοις, περὶ δὲ τοῦ κύκλου τῶν μαθημάτων προστίθεμεν ἀποφαινόμενοι, ὅτι ἠδύνατο ἢ δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ τῆν ἐπιστημὴν τῆς Θεολογικῆς ἀποτελοῦντα μαθήματα, εἰς ὧν τὴν ἀποπεράτωσιν ὁ χρόνος τεσσάρων ἐτῶν εἶναι ἀρκετὸς, ὡς καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ· ἀλλὰ τούτου τεθέντος, ἀποβαίνουνσι τότε ἀπαραίτητα τὰ ἑξῆς· οἱ εἰσαγώγιμοι εἰς τὴν Σχολὴν μαθηταὶ νὰ φέρωσιν ἀπολυτήρια Γυμνασίων, οἷα τὰ ἐν Ἑλλάδι, ἢ Σχολῶν ἀνεγνωρισμένων ἐν Ἑλλάδι, οἷα ἢ Μεγάλῃ τοῦ γένους Σχολῇ, ἢ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιοῦτων δὲ Σχολείων προπαρασκευαστικῶν ἢ τοι Γυμνασίων μὴ ὑπαρχόντων, ὡς γνωστὸν, ἐν πάσαις τῆς δούλης Ἑλλάδος ταῖς ἐπαρχίαις, νὰ θεραπεύηται ἢ ἀνάγκη αὐτῆ, ὑποχρεουμένων τῶν ἀρχιερέων νὰ προπαρασκευάζωσι τοὺς ὑποτρόφους αὐτῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ γένους Σχολῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ τοιαύτῃ τοιαύτης μεταρρυθμίσεως, δυνατῆς οὖσης, τὸ ὀρθὸν καὶ χρήσιμον οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικῆσῃ· διότι καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς Σχολῆς εἶναι προδήλως σύμ-

φορος, ἔνθεν μὲν τριῶν ἑτῶν δαπάνης οἰκογαμουμένης, ἔνθεν δὲ ἀπροσκοπτότερον τῆς ἐπιστήμης καλλιεργουμένης ἀδυνατοῦ δὲ οὔσης, ὡς ἦν μέχρι τοῦδε, (τὸ δὲ νῦν οὐκ οἶδα) τότε καὶ ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων καὶ ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας δέον νὰ μένωσιν, ὡς ἔχουσιν, κατὰ τὴν καλλίστην πρόνοιαν, καὶ διάταξιν τῶν πρώτων διοργανιστῶν τῆς Σχολῆς δι' οὓς φθάντες εἶπομεν λόγους.

Τελευτῶντες εὐχόμεθα, ὅπως αἱ ὑπὸ τῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς γινόμεναι μεταρρυθμίσεις αἱ καὶ καθυποβληθεῖσαι ἤδη εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὡς ἐμάθομεν, ἴσως δὲ καὶ ἐγκριθεῖσαι καὶ ἐπικυρωθεῖσαι καθ' ἣν ὥραν χαράττομεν τὰς γραμμὰς ταύτας, θεραπεύσασαι τὰ ἐν τοῖς τέως ἐπικρατοῦσι Κανονισμοῖς εἴ τινα ὑπάρχουσι πλημμελῆ, ἀποδώσι τῇ Σχολῇ τὸν ὅσον τὸ δυνατόν τελειότερον διοργανισμόν, ἣ δὲ ἔμφρων καὶ μετὰ συνέσεως ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ὀχι μόνον τὴν ἄρτι ἐκλιπούσαν ἀπαναφέρουσα λαμπρὴν καὶ σεμνοπρέπειαν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς ἱερᾶς ταύτης Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ νέαν προστεθείσα διὰ τῆς εὐδοκίμου ἐκτελέσεως τοῦ ὑψηλοῦ προσρισμοῦ αὐτῆς, τὰς τε ἀνάγκας καὶ εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ἱκανοποίησι, καὶ τὰς προσδοκίας πάντων τῶν ὁμοδοξῶν δικαίωσιν συμφώνως πρὸς τὰς ἐλλόγους ἀπαιτήσεις τοῦ αἰῶνος, οὗ τοὺς προοδευτικοὺς μεθ' ἑαυτῆς φέρουσα χαρακτῆρας ἢ ἀπὸ τοῦδε ἀρχομένη περίοδος τῆς Σχολῆς ν' ἀναδειχθῆ οὐχ ἥττον ἢ ἡ πρώτη λαμπρὰ καὶ ἀξία τοῦ περιβόλου τῆς ἱστορίας διὰ τῆς φερωνυμίας. « Ἡ δευτέρα περίοδος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας. »

Παράρτημα. Ἐν σελ. 44, σελ. 34, ἀνὰ ἄκρον 1887.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023323